

3. PRINCIP

Lukáš 4,1-13
„Ježíšovo pokušení“

Posvěcený pot

BŮH NABÍZÍ ZDROJE PRO DUCHOVNÍ TRÉNINK, JEHOŽ CÍLEM JE PĚSTOVÁNÍ KŘESŤANSKÉHO CHARAKTERU.

*Dozrávání je proces, při kterém v nás
Duch svatý postupem času působí růst
v milosti skrze duchovní cvičení, jimiž se
pěstují návyky a charakterové vlastnosti,
kterými připomínáme Ježíše Krista.*

*„Sport netvoří
charakter, ale
odhaluje ho.“*

(John Wooden, bývalý
trenér basketbalu, NCAA)

*Formuje sport charakter, nebo ho jenom odhaluje?
Ať je váš názor či přesvědčení jakékoli, sport je fyzická
činnost lidských bytostí, které cítí, jednají a činí skutečná
rozhodnutí - a to je nepochybně duchovní záležitost!*

*Ve sportu se všichni soutěžící snaží dosáhnout
cíle. Touha a úsilí zvítězit jsou pro sportovce i trenéra
opravdu důležité. Jesse Owens jednou odtušil: „Jestli
se nesnažíte vyhrát, můžete si právě tak dobře pořádat
olympiádu u někoho na dvorku.“ Jenže stejně důležité je
i to, jakými prostředky se svého cíle - vítězství - snažíme
dosáhnout. Dalo by se tedy říct, že sledujeme dvojí cíl:
jednak zvítězit „vynikajícím výkonem v soutěži“, jednak
prokázat „vynikající charakter“. Jedno nevylučuje druhé!*

*Známkou pravého křesťanství je vynikající charakter
a jednání podle Kristova vzoru. Jsme povoláni k tomu,
abychom ve svých postojích, sklonech a činech byli
„malými Kristy“. Naším cílem je růst ke zralosti a stále
více se podobat Ježíši Kristu. To je svaté povolání,
k němuž patří i určitý duchovní trénink - pot a všechno
ostatní.*

*Bůh utváří náš charakter a duchovní podobu
v prostředí křesťanského společenství pomocí naší
spolupráce se svatým Duchem. Boží Duch nám
poskytuje prostředky, skrze něž nás naplňuje a dává
nám sílu: dal nám například Bibli, abychom ji studovali
a rozjímali nad ní, modlitbu, abychom mohli otevřeně
hovořit s Bohem, nebo chvíle o samotě, abychom
dokázali umlčet všechny ostatní hlasy každodenního
života. Tím vším se v nás rozvíjí křesťanský charakter ve
sportu i v životě – před zraky **Diváka, na kterém záleží.***

Posvěcený pot

KONTEXT DNEŠNÍ DOBY:

Kdo je vaším vzorem? Proč? Uvedte několik podrobností týkajících se prostředí, ze kterého pochází, jeho rodiny, sportu nebo života, kterým si tuto roli vysloužil.

Mnohdy (jak je patrné například z výroku Kareema Abdul-Jabbara) nejvíce obdivujeme právě ty osobní charakterové vlastnosti, které se projeví ve vynikajících výsledcích nebo úspěších.

1. Nemáme cvičit jen své tělo, ale i duši. Přečtěte si níže uvedený verš a diskutujte o smyslu „cvičení duše“ a o tom, proč má být prioritou.

„Cvič se ve zbožnosti. Cvičení těla je užitečné pro málo věcí, avšak zbožnost je užitečná pro všechno a má zaslíbení pro život nyní i budoucí.“
(1. Timoteovi 4,7-8)

2. Uvedte několik typů či způsobů fyzického tréninku ve vašem sportu. Čím připomínají cvičení ducha či duše, a čím se od nich liší? Jakými způsoby můžeme trénovat, abychom byli v kondici po duchovní stránce?

V oblasti sportu chápeme, že tělesný trénink je nutný, chceme-li dosáhnout zlepšení. V duchovním životě však často postrádáme přímou souvislost mezi životem s Bohem a potřebou cvičit duši ve zbožnosti. To, že Ježíš projevoval zbožnost ve všem, co dělal, nebyla náhoda. Vztah s Bohem si stanovil jako nejvyšší prioritu.

„Odvala a soutěživost Jackieho Robinsona na mě působí do dnešního dne. Kdybych měl svůj život uspořádat podle vzoru jiného člověka, byl by to právě on; ne snad proto, že to byl první černý hráč baseballu v Major League, ale proto, že to byl hrdina.“

(Kareem Abdul-Jabbar, bývalý hráč NBA)

3. Jakým druhům cvičení se v současné době věnujete v rámci duchovního tréninku?

K dalšímu studiu:

*Křížový odkaz:
5. Mojžíšova
8,1-3. Sepište
si jednotlivá
příkázání a účel,
kterému slouží.
Patřila k Ježíšovu
náboženskému
dědictví
a jako malého
židovského
chlapce ho rodiče
vyučovali právě
na základě tohoto
oddílu.*

Které překážky týkající se okolností či osobního života vám tento trénink duše znesnadňují?

„Máme-li víru v Krista, musíme věřit, že věděl, jak žít. Skrze víru a milost se můžeme stát podobnými Ježíši Kristu, když se budeme věnovat činnostem, kterým se věnoval on, když uspořádáme celý svůj život kolem činností, které dělal Ježíš s cílem zůstat stále ve společenství s Otcem.“¹

K dalšímu zamyšlení:

*Jakým způsobem
učíte vy sami, ať
už jako trenéři
nebo jako
rodiče, své žáky-
sportovce nebo
děti, jak mají
chodit po Božích
cestách?*

HISTORICKÝ KONTEXT:

Oddíl Lukáš 4,1-13 pojednávající o pokušení Ježíše Krista je umístěn mezi dvěma důležitými událostmi: potvrzením, že Ježíš je Boží Syn, a zahájením jeho poslání. Ve 3. kapitole Lukášova evangelia káže Jan Křtitel o pravém Mesiáši, který přichází. Když Jan Ježíše pokřtíl, sestoupil na Ježíše Duch svatý a Bůh řekl: „Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si vyvolil“ (3,22). Tento hlas z nebe potvrdil Ježíšovu totožnost. Než však Ježíš začal veřejně působit, bylo zapotřebí podrobit jeho odhodlání zkoušce. Proto ho Duch svatý zavedl na poušť, kde ho satan po čtyřicet dní pokoušel, zatímco se Ježíš postil. Mluvit o své totožnosti je jedna věc, a druhá věc je svou totožnost prokázat. Ježíš ve zkoušce uspěl a okamžitě se vydal kázat a učit (4,15). Jeho soukromý boj ho připravil na veřejné působení. Dokazuje to, že **Divákem, na kterém záleží**, byl pro Ježíše Bůh.

BIBLICKÝ KONTEXT:

Přečtete oddíl Lukáš 4,1-13

4. Které postavy v tomto oddílu vystupují jako hlavní a co je nejdůležitějším záměrem každé z nich?

Ze zeměpisného hlediska představuje Judská poušť oblast severně od Mrtvého moře po obou stranách řeky Jordánu. Je to pahorkatina, která má charakter polopouště. Ze symbolického hlediska je poušť osamělé a pusté místo, kde je člověk zbaven všeho příjemného.

5. Jak popisuje vypravěč úlohu (jednání) Ducha svatého v tomto oddílu a jeho vztah s Ježíšem Kristem? Proč je důležité znát tyto podrobnosti, když přemýšlíme o našem vlastním růstu a pokušeních, kterým čelíme?
6. Duch svatý vodil Ježíše po poušti, kde zůstal Boží Syn po čtyřicet dní bez jídla a sám. Proč asi ho nevedl do chrámu, kde by se mohl modlit, studovat Písma a jíst zdravou stravu?

K dalšímu studiu:

*Co následující verše vypovídají o Duchu svatém?
Jan 16,5-15;
Římanům 8,1-17;
Galatským 5,16-26. Popište úlohu Ducha svatého při působení změn v našem životě.*

K dalšímu studiu:

Vyhledejte si
v biblickém
slovníku pod
heslem „satan“
nebo pomocí
elektronické
Bible další jména,
kterými je ďábel
označován,
například lhář,
žalobce (EP; v KP
protivník), ten
zlý, vládce tohoto
světa, vládce
nadzemských
mocností,
pokusitel.
U každého
označení uveďte
stručný popis.

„Jsem přesvědčen,
že schopnosti vás
mohou přivést
až na vrchol, ale
k tomu, abyste
se tam udrželi,
potřebujete
charakter.
Podstatnou
součástí
charakteru je
sebekázeň,
která umožňuje
uniknout nezdravé
samolibosti,
odolat pokušení
a pochopit, že
minulé úspěchy
nezaručují
úspěchy budoucí.“

(John Wooden,
bývalý trenér
basketbalu, NCAA)

7. Proč asi čekal ďábel čtyřicet dní, než začal Ježíše pokoušet?

8. Zamyslete se, ve kterých oblastech a za jakých okolností nejčastěji podlehnete pokušení vy sami. Bývá to v zápalu soutěže? Nebo snad po sérii úspěchů? Po selhání? Když jste o samotě?

Tato tabulka slouží k zaznamenání jednotlivých pokušení a Ježíšových reakcí na každé z nich. Nejprve si vždy o daném pokušení přečtěte, uveďte, na kterou touhu či potřebu se zaměřuje, a poznamenejte si Ježíšovu reakci.

Verše	Ďáblovo pokušení	Ježíšova reakce
4,3-4		
4,5-8		
4,9-13		

9. V prvním pokušení (Lukáš 4,3) se ďábel zaměřuje na lidskou potřebu. Co by bylo špatného na tom, kdyby Ježíš k naplnění oprávněné lidské potřeby použil svou božskou moc?

Proč to bylo pokušení?

10. Jaké další lidské potřeby a tužby býváme v pokušení naplnit nesprávným způsobem (tedy nezávisle na Božím záměru, plánu a načasování)?

11. Při druhém pokušení se ďábel Ježíše snaží zlákat k tomu, aby se honil za svou vlastní slávou a stal se pánem svého vlastního světa. Jakou cenu by za to musel zaplatit?

12. Ve třetím pokušení (Lukáš 4,9-11) používá satan Boží slovo, aby v Ježíšově mysli vzbudil pochybnosti o Boží svrchované péči a o tom, že Bůh má jeho život ve svých rukou. Proč se asi satan snažil pokoušet Ježíše právě tímto způsobem? (Vyhledejte si starozákonní odkazy: Žalm 91,11-12; 5. Mojžíšova 6,16).

K dalšímu zamyšlení:

V případě druhého pokušení citoval Ježíš 5. Mojžíšovu 6,13. Vyhledejte si tento verš v původním kontextu (5. Mojžíšova 6,1-4). Se kterým z našich principů (tedy s Principem č. 1 či 2) tyto verše souvisí? Proč?

K dalšímu studiu:

Srovnejte Ježíšova pokušení s pokušením Adamovým v zahradě v Edenu (1. Mojžíšova 3) a uveďte, v čem jsou si podobná a v čem se liší, pokud jde o:

- 1) *Jednající postavy*
- 2) *Prostředí*
- 3) *Podstatu pokušení*
- 4) *Výsledek.*

V čem byly okolnosti těchto pokušení rozdílné? A čím se lišila Ježíšova reakce od Adamovy?

*„Všichni o něčem
sníme. Ovšem
uskutečnit své
sny vyžaduje
pořádnou dávku
odhodlání,
oddanosti cíli,
sebekázně a úsilí.“*

*(Jesse Owens, zlatá
medaile na OH 1936)*

*Zasaďte čin
a sklídíte zvyk.*

*Zasaďte zvyk
a sklídíte
charakter.*

*Zasaďte charakter
a sklídíte osud.*

*(Charles Reade, britský
spisovatel 19. století)*

Shrnutí:

Každé z těchto pokušení představuje pokus přerušit spojení mezi Ježíšem a jeho Otcem. Na poušti projevoval Ježíš jako lidská bytost důvěru Bohu, když se podřizoval pravdě, kterou znal. Něco takového je možné, jen když Boha důvěrně známe. Jedna z možností, jak lépe poznat nebeského Otce, spočívá v tak zvaných duchovních disciplínách neboli způsobech rozvíjení duchovního života.

Duchovní disciplíny představují cvičení, která konáme s cílem oživit a posílit svůj život s Bohem. Připravují srdce a duši na to, aby nás Bůh mohl učit, učí nás být závislým na Bohu, takže on nás pak může proměňovat zevnitř. Duchovní disciplíny jako takové nás nezmění; mění nás Bůh prostřednictvím Ducha svatého. (Více na téma spolupráce mezi Bohem a člověkem najdete ve Filipským 1,6 a 2,12-13.)

13. Které z disciplín (viz seznam na následující straně) uplatnil Ježíš během období zkoušky? Jak každá z nich posílila jeho schopnost odolávat pokušení a zachovat si hluboké spojení s Otcem?

14. Přečtěte Lukáše 4,13. Co se z tohoto verše dovídáme o ďáblu? Co z něj vyplývá, pokud jde o naši potřebu každodenně navazovat spojení s Otcem skrze duchovní disciplíny?

Duchovní disciplíny (pěstované individuálně nebo v rámci společenství církve)

Chvilé samoty - trávíme určitou dobu sami, stranou od rušivých vlivů a lákadel každodenního života.

Půst - dobrovolně se zříkáme jídla (nebo něčeho jiného), abychom své touhy a pozornost znovu zaměřili na Boha, protože právě on nám v konečném důsledku dává náš každodenní pokrm a udržuje nás při životě.

Modlitba - osobní rozhovor - mluvíme k Bohu a s Bohem.

Duchovní deník - usilujeme o upřímnost před Bohem a zaznamenáváme si své osobní postřehy, zážitky, problémy a pocity.

Biblické studium a rozjímání - aktivně čteme Bibli, přemýšlíme o ní, pozorujeme text, vykládáme ho, učíme se ho nazpaměť, aby Boží slovo působilo v celém našem životě.

Vyznání - přiznáváme před Bohem svůj hřích, když se otevřeme jeho Duchu, aby mohl z Boží milosti proměňovat naše nitro, a pak se odvrátíme od hříchu k Bohu (pokání).

Společenství - sdílíme moc, která se pojí s životem vzkříšení, s jinými křesťany (ať už slovem, postoji nebo činy).

Uctívání a oslavování Boha - s vděčností reagujeme srdcem, duší, myslí i prostřednictvím našeho těla nebo například písní na to, jak úžasný je Bůh.

Svědectví - šíření dobré zprávy o Ježíši Kristu slovy i skutky milosrdenství a laskavosti, abychom umožnili poznat Krista lidem, kteří se s ním zatím nesetkali.

K dalšímu zamyšlení:

Doporučujeme knihu Richarda Fostera Uspořádej svůj duchovní život (Návrat domů, Praha 2008), kde najdete další informace na téma duchovních disciplín. Které z uvedených oblastí se věnujete nejvíce, a která ve vašem životě zcela chybí? Proč? Můžete zkusit dát Bohu více sebe sama tím, že se s ním vydáte na cestu do této nové oblasti duchovního růstu.

SPORTOVNÍ KONTEXT:

15. Podívejte se na pokušení uvedená v tabulce na str. 83.

Pokušení ve sportu

U každého druhu pokušení uveďte jeho konkrétní podobu, která je typická pro váš sport.

*Definice:
Sportovní chování
je otázkou toho,
že je člověk čestný
(tedy charakteru)
a jedná ve
sportu správně
(tedy činů).“²
Duchovními
disciplínami se
pěstuje ušlechtilý
charakter, takže
pak správně
jednáme
a chováme
se čestně vůči
druhým.*

Biblická pravda

Která biblická pravda (několik osobních příkladů najdete v seznamu na str. 61) může posloužit jako „záchranná brzda“, až budete opravdu stát před pokušením?

Duchovní disciplína

Které duchovní disciplíny by vám mohly pomoci připravit se, abyste na toto pokušení typické pro vaši oblast sportu dokázali reagovat zbožným způsobem?

Poznámka:

*Můžeme být například v pokušení dokázat si svou cenu a hodnotu tím, že každý den strávíme o hodinu víc v posilovně nebo jiným tréninkem, což by bylo **Pokušení ve sportu**. Samozřejmě to může být nutné k tomu, abychom vypilovali určitou dovednost. Naše pracovní etika by však měla vycházet z **Biblické pravdy**, že jsme přijati, způsobilí a dokonale milováni (viz 1., 3. a 19. bod na str. 61). Proto si svou cenu a hodnotu nemusíme dokazovat dodatečným tréninkem, do kterého se pouštíme, aby s námi byl spokojený trenér, zbytek týmu nebo my sami. Čtení Božího slova, vyznání nesprávného způsobu uvažování či jiné **Duchovní disciplíny** nám pomáhají aplikovat určitou pravdu tak, aby změnila náš způsob uvažování o sobě samém, našem pravidelném tréninku i vztazích s jinými i s Bohem.*

16. V jakém směru zpochybňuje satan váš pohled na Boha, vítězství, porážku, vašeho soupeře či váš názor na sebe sama?

Kterým lžím o sobě samém či o sportu občas věříte?

Z čeho byste mohli načerpat potřebnou jistotu a autoritu, abyste dokázali satanovým pokušením pevně odolávat?

17. Jak rozumíte následujícímu citátu Grantlanda Rice? Souhlasíte s ním nebo ne? Jak by se u vás jako u křesťanů mohl promítnout do vašeho úsilí vítězit?

„Správná sportovní praxe musí být doprovázena praktickým uplatňováním ctností, jako je střídmost a obětavost; často také vyžaduje týmového ducha, postoj úcty, schopnost ocenit kvality jiných, poctivost při hře a pokoru potřebnou k rozpoznání vlastních možností. Stručně řečeno, sporty - zejména ve své méně kompetitivní podobě - nám pomáhají společně se radovat a rozvíjet mírové soužití. Když křesťané sportují, pomáhá jim to rovněž při rozvíjení kardinálních ctností - odvahy, střídmosti a spravedlnosti.“³

(Papež Jan Pavel II.)

„Když totiž přijde onen Velký Rozhodčí zaznamenat skóre u vašeho jména, neuvede, jestli jste zvítězili nebo prohráli, ale jak jste si vedli ve velké Hře.“
(Grantland Rice, sportovní reportér 20. století, z básně „Alumnus Football“)

*„Jediný člověk
se správným
sportovním
chováním je
lepší než padesát
jiných, kteří je
hlásají.“*

*(Knut Rockne,
bývalý vedoucí trenér
Notre Dame)*

Skládáme to dohromady: STAČÍ TAK ŽÍT

Bohu záleží na jeho lidu natolik, že se rozhodl dát svým dětem viditelné symboly sebe sama, jako je duha, kříž, oblak ve dne či ohnivý sloup v noci, které jim budou připomínat jeho zaslíbení, moc a přítomnost. Tato konkrétní znamení (Boží pravda) ovlivnila způsob, jakým Boží lid vnímal své každodenní zážitky, i to, jak si je vysvětloval.

Stejně tak si můžeme my zvolit symboly, které nám umožní správně hodnotit svůj život a sportovní zážitky. Praktický způsob, jak soustředit pozornost na biblické pravdy, které jsme se naučili, spočívá v používání takovýchto znamení, kterým říkáme „ohniska“.

Ohniska jsou viditelná (případně verbální) znamení, která nám připomínají, že naším Divákem je Bůh, že jeho Duch nám svou mocí umožňuje nechat se při soutěži vést správnou motivací, a my pak **můžeme při sportu prožívat Boží přítomnost v praxi**. Cílevědomé používání ohnisek představuje duchovní nástroj, s jehož pomocí si můžete nacvičit nový pohled na sport a život, který bude odpovídat Božímu záměru.

Jak to funguje? „Přestávky a přerušení patří Bohu“

Při každém sportu se během vlastní hry či soutěže vyskytnou určité přestávky a přerušení, například oddechový čas, vyhazování, auty, výměna stran, přestávka mezi poločas apod. Tyto přestávky a přerušení jsou chvíle, které nám dává Bůh a které můžeme využít k tomu, abychom se bleskově zamysleli nad svým ohniskem a rozpomněli se, proč vůbec soutěžíme. Technicky vzato Bohu samozřejmě patří každá minuta, ale krátká přestávka ve hře vám může v případě potřeby poskytnout příležitost k opětovnému zaměření pozornosti a úsilí správným směrem. Nejde o to, aby vás toto zamyšlení odvádělo od vlastní hry nebo trenérových pokynů apod. Při rozhodování, jak tyto chvíle využijete, musíte brát zřetel na další proměnné, které jsou ve hře. Snažte se celý postup udržet na jednoduché a praktické úrovni, aby nezahlcovatel vaše myšlení. Měl by vám být k užitku, ne na překážku. Ze začátku vám to možná bude připomínat dobu, kdy jste se učili jezdit na kole: musíte se na to systematicky soustředit a půjde to pomalu. Během času se ale používání této pomůcky může stát vaší druhou přirozeností a nedílnou součástí rituálu hry.

Na začátku tréninku či soutěže si můžete zvolit určitou vizuální pomůcku, která poslouží jako ohnisko a pomůže vám znovu zaměřit pozornost

správným směrem, když zaujmete nesprávný postoj nebo když poleví vaše úsilí či duševní soustředění. Vyberte si něco, co je přirozenou součástí hry, hřiště nebo závodíště a co vám pomůže rozpomenout se na to, že jste Božím nástrojem a soutěžíte pro Boží slávu. Například čáry vymezující závodní dráhu, hřiště, kurt či jiné pole, na kterém se hraje či závodí, a kterými jsou sportovci vázáni, nám mohou připomínat, že i my jsme vázáni Boží láskou a přijetím a že tím, kdo určuje naši cenu a hodnotu, je Bůh. Neváhejte uplatnit tvůrčí přístup, ale rozhodně to vyzkoušejte.

Strategie:

- Zvolte si ohnisko.
- Proč právě tohle?
- Čím vám připomíná Boží pravdu či Boží zaslíbení? (viz str. 66)

Když se v zápalu soutěže přistihnete, že se vám nedaří zachovat si správný postoj, najděte si při přerušení nebo přestávce chvíli na pozitivní rozhovor se sebou samým, který ovšem neodvede vaši pozornost od vlastní soutěže. Krátce pohlédněte na ohnisko, pak zaměřte svou pozornost na bezprostřední úkol - hru - a věnujte jí svou energii.

Co dělat při soutěži:⁴

- Když nastane problém:
- Zhluboka se nadechněte (nic se neděje!).
- Využijte přerušení nebo přestávky ve hře.
- Zaměřte pozornost správným směrem (pomocí ohniska).
- Přesměrujte svoje myšlenky (vzpomeňte si, co o vás platí jako o křesťanovi).
- Soustřeďte úsilí na správnou věc (aplikujte na danou situaci Boží pravdu a dovolte Božímu Duchu, aby působil ve vašem nitru a dal vám sílu potřebnou pro bezprostřední úkol).

Jiná možnost je zvolit si verbální znamení, které vám usnadní zaměřit v dané chvíli pozornost na Krista. Více se o tom dozvíte v následující kapitole.

POHLED NA BOHA:

18. Zaznamenávejte si do duchovního deníku myšlenky o Bohu, satanovi a sobě samém. Jak by se toto studium mělo promítnout do vašeho myšlení a jednání?

19. Projděte si seznam duchovních disciplín. Které z nich potřebujete začít uplatňovat v praxi s cílem „cvičit se ve zbožnosti“?

Čím začnete tento týden?

Pokušení	Pokušení ve sportu	Biblická pravda	Duchovní disciplína
1. Naplnit svoje vlastní potřeby (Příklad)	Nečestná hra Zkusit získat výhodu nepatřičným jednáním a neuctivým postojem vůči soupeři	Milovat druhé (včetně soupeře) jako sebe sama a projevat jim úctu (Marek 12,31)	Studovat Boží slovo a rozjímat nad ním, abychom jasněji viděli, že každý člověk (a zvláště soupeř) je hoden lásky a úcty.
2. Jít za svou vlastní slávou			
3. Dokázat si své schopnosti			